

TÌM HIỂU SỰ CHUYỂN ĐỔI MÔ HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ CỦA TRUNG QUỐC

TS. ĐỖ NGỌC TOÀN

Viện Nghiên cứu Trung Quốc

Dưới ảnh hưởng của khủng hoảng tài chính toàn cầu, trong hai năm 2008-2009, nền kinh tế vĩ mô của Trung Quốc đã tồn tại tình trạng mất cân đối cả bên trong lẫn bên ngoài. Trên thị trường tiền tệ, lượng cung ứng quá lớn, đã dẫn đến hiện tượng bong bóng trong các lĩnh vực bất động sản, cổ phiếu, lượng hàng dự trữ v.v., chỉ số đối với lạm phát và vật giá tiêu dùng vẫn tiếp tục tăng cao, thậm chí tới hai con số. Sau khi nền kinh tế đã trải nghiệm những thử thách khắc nghiệt nhất, tháng 12-2009, Hội nghị công tác kinh tế Trung ương được triệu tập. Hội nghị đã nhất trí nêu ra: “Trong công tác kinh tế năm 2010, các lĩnh vực đều phải đặt trọng điểm vào việc tăng nhanh chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế”¹. Đồng thời, trong một Hội nghị cán bộ lãnh đạo cấp tỉnh trước đó, Tổng Bí thư Hồ Cẩm Đào cũng chỉ rõ, “phải nắm vững thời cơ, gánh vác sứ mệnh lịch sử, không hề dao động để nhanh chóng chuyển đổi phương thức phát triển kinh

tế”². Đây là sự thể hiện chắc chắn quyết tâm đẩy mạnh điều chỉnh cơ cấu, chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế trong quy hoạch 5 năm lần thứ XII (2011-2015) của Trung Quốc. Nhằm đánh giá bước đầu về chủ trương chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế của Trung Quốc, bài này chủ yếu tìm hiểu, phân tích nguyên nhân, giải pháp chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế và triển vọng của Trung Quốc trong thời gian tới.

I. NGUYÊN NHÂN CHUYỂN ĐỔI MÔ HÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ CỦA TRUNG QUỐC

Sau khi cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu kết thúc, chính sách khôi phục và thúc đẩy phát triển kinh tế bền vững của Trung Quốc đã xuất hiện những yếu tố thiếu ổn định và mất cân đối, dẫn đến quá trình xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước này đứng trước những khó khăn và thách thức mới. Bước vào thời kỳ quy hoạch 5 năm lần thứ XI (2011-

2015), một số nguyên nhân bên ngoài và bên trong được hình thành và đang cấp thiết đòi hỏi Trung Quốc phải nhanh chóng xác định và thực hiện việc chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế nhằm tiến tới mục tiêu tăng trưởng liên tục, ổn định và bền vững. Những nguyên nhân đó là:

Thứ nhất, ngay từ Hội nghị toàn thể Trung ương 5 khóa XIV của Đảng Cộng sản Trung Quốc năm 1995, đã xác định chủ trương chuyển đổi căn bản phương thức tăng trưởng kinh tế và đã đạt được những thành tích đáng kể. Tuy nhiên, những năm qua, do thiên về mô hình đẩy mạnh tốc độ tăng trưởng, qui mô đầu tư và sử dụng tài nguyên (tốc độ hình, thô phóng hình, ngoại diên hình), đã dẫn tới một loạt vấn đề tiêu cực trong lĩnh vực kinh tế và xã hội, đem lại những ảnh hưởng nghiêm trọng đối với sự phát triển của nước này. Cho đến cuối năm 2007, quá trình đẩy mạnh phát triển kinh tế theo khuynh hướng thiên lệch trước đây cộng thêm tác hại của khủng hoảng tài chính toàn cầu đã đem lại ảnh hưởng nặng nề cho kinh tế - xã hội. Nền kinh tế vĩ mô Trung Quốc đang trong tình trạng mất cân đối, cơ cấu ngành nâng cấp thiếu đồng bộ, hiệu quả cạnh tranh chưa cao, thị trường bất ổn định, lạm phát tiếp tục gia tăng. Tình trạng này đã làm cho nền kinh tế quốc dân Trung Quốc gặp rất nhiều khó khăn cản trở và kém phát triển, nhất là ngành xuất khẩu – ngành chủ đạo góp phần tăng trưởng thực lực kinh tế của nước này đã bị giảm sút và tổn thất nặng nề do nhu cầu tiêu dùng của người dân Mỹ ngày càng đi xuống. Đặc biệt, thời gian này, Trung Quốc - đại diện cho các nước có nền kinh tế mới nổi dựa chủ yếu vào xuất khẩu để

thúc đẩy tăng trưởng kinh tế quốc dân, còn đem một lượng lớn dự trữ ngoại tệ tích lũy được từ xuất khẩu cho các nước phát triển tiêu biểu như Mỹ vay với lãi suất thấp để duy trì nhu cầu tiêu dùng của nước họ.

Thứ hai, cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu diễn ra trong thời gian qua chủ yếu làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến tốc độ tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc. Điều này đã làm cho mô hình tăng trưởng kinh tế dựa vào xuất khẩu và đầu tư của Trung Quốc mặc dù trong một thời gian dài đã góp phần đưa Trung Quốc vươn lên trở thành một đất nước có tiềm lực kinh tế lớn đứng thứ hai thế giới. Song, xét về chi phí tiêu dùng của người dân Trung Quốc chỉ chiếm chưa đầy 40% GDP, kém xa so với chi phí tiêu dùng của người dân ở các nền kinh tế lớn khác, hầu hết đều chiếm khoảng 60% GDP, đặc biệt ở Mỹ là 70%³. Điều này chứng tỏ, do mức tiêu dùng của Trung Quốc còn quá thấp nên thu nhập của người dân vẫn còn hạn chế. Hơn nữa, nhìn vào tốc độ phát triển trong ba quý đầu năm 2009, mức tăng trưởng kinh tế mặc dù đã đạt tới 7,7%, song mức tiêu dùng chỉ đóng góp 4%, đầu tư là 7,3%, còn xuất khẩu thì giảm xuống 3,6%⁴. Có thể thấy, mô hình tăng trưởng kinh tế dựa vào xuất khẩu và đầu tư lâu nay của Trung Quốc đã đến lúc không thể tiếp tục duy trì, cần phải thay đổi.

Thứ ba, nhìn vào bên trong, cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu thực chất đã tác động mạnh mẽ đến phương thức phát triển kinh tế hiện nay của Trung Quốc. Trong một thời gian dài trước đây, nền kinh tế Trung Quốc đã phát triển thiếu cân đối, hài hòa và không bền vững, quan hệ đầu tư và tiêu thụ mất cân bằng nghiêm trọng,

giữa các khu vực phát triển không đồng đều, kết cấu ngành nghề không hợp lý, tài nguyên môi trường đang cạn kiệt, khả năng tự sáng tạo không cao, nhất là Trung Quốc đang phải đối diện với rất nhiều áp lực như phải nhanh chóng mở rộng nhu cầu nội địa, nâng cao giá trị gia tăng cho hàng hóa xuất khẩu, phát triển ngành kinh tế xanh, bảo vệ môi trường. Mặt khác, theo xu thế chung của các quốc gia trên thế giới hiện nay, không thể tiếp tục mô hình tăng trưởng kinh tế dựa vào sự tiêu thụ của các nước phát triển. Hơn nữa, hiện nay, chủ nghĩa bảo hộ mậu dịch đang nổi lên hay biến đổi khí hậu cũng đang trở thành vấn đề toàn cầu. Điều này đã làm cho sự phát triển kinh tế – xã hội của Trung Quốc đứng trước những khó khăn, trở ngại to lớn.

Những nguyên nhân trên đã là điểm nóng đòi hỏi Trung Quốc phải gấp rút lựa chọn và thực hiện chiến lược chuyển đổi mô hình phát triển kinh tế, đưa kinh tế quốc dân thoát khỏi khó khăn, hạn chế, tiến tới mục tiêu phát triển mạnh mẽ, lành mạnh và hiệu quả trong những năm tới.

II. GIẢI PHÁP CHUYỂN ĐỔI PHƯƠNG THỨC TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ CỦA TRUNG QUỐC.

Nhằm thay thế phương thức tăng trưởng trước đây, Trung Quốc đã bắt đầu thực hiện công cuộc chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế mới. Với mục tiêu đẩy mạnh phát triển sức sản xuất, nâng cao hiệu suất tăng trưởng trên nền tảng khoa học công nghệ cao, đồng thời, đẩy mạnh tự chủ sáng tạo, nâng cấp ngành nghề, nhanh chóng chuyển đổi mô hình kinh tế có hiệu quả, Chính phủ, các ngành và nhiều học giả đã nêu ra nhiều ý kiến và

giải pháp thực hiện khá hiệu quả. Trước mắt, Trung Quốc đang đi vào hai hướng được coi là mục tiêu chính nhằm nhanh chóng chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế hiện hành. *Thứ nhất* là chuyển đổi hoạt động xuất khẩu- được coi là động lực thúc đẩy tăng trưởng chủ yếu sang coi trọng nhu cầu trong nước; *thứ hai* là chuyển đổi đầu tư hữu hình là chính sang áp dụng tiến bộ kỹ thuật (tức sáng tạo) là chủ yếu⁵. Ngay từ đầu thập niên, Trung Quốc đã đi sâu tìm hiểu thực trạng và đưa ra những giải pháp sau:

1. Xóa bỏ mô hình dựa vào xuất khẩu và đầu tư, mở rộng nhu cầu tiêu dùng trong nước

Do mô hình tăng trưởng kinh tế dựa vào xuất khẩu và đầu tư của Trung Quốc trong suốt thời gian dài vừa qua đã làm cho sự phát triển kinh tế nước này khác với các nền kinh tế lớn khác. Mặc dù là nền kinh tế lớn thứ hai trên thế giới, song do thu nhập của người dân còn rất hạn chế, nên chi phí tiêu dùng của người dân Trung Quốc chiếm trong GDP như đã nêu ở trên vẫn còn thấp⁶. Do đó, khủng hoảng tài chính toàn cầu nổ ra đã bộc lộ rõ mô hình phát triển kinh tế dựa vào xuất khẩu của Trung Quốc đã đến lúc không thể tiếp tục duy trì. Đồng thời, cho thấy đây chính là cơ hội tốt nhất để Trung Quốc điều chỉnh và hợp lý hóa tỷ trọng của tiêu dùng, đầu tư và xuất khẩu trong tăng trưởng kinh tế. Những năm gần đây, Chính phủ Trung Quốc đã đề ra phương án kích thích tăng trưởng kinh tế, trong đó, tập trung đến sự nghiệp an sinh xã hội và kích thích tiêu dùng trong nước, nhằm mục đích tái điều chỉnh kết cấu tăng trưởng kinh tế quá phụ thuộc vào xuất khẩu và đầu tư trước đây.

Sau khủng hoảng tài chính toàn cầu, Chính phủ Trung Quốc đã tích cực đẩy mạnh mở rộng nhu cầu trong nước, đẩy nhanh tốc độ sản xuất, kinh doanh của các doanh nghiệp, bảo đảm kinh tế phát triển ổn định. Bên cạnh việc thực hiện chính sách tài chính tích cực hay chính sách nới lỏng tiền tệ, đã đề ra chủ trương kích thích nhu cầu tiêu dùng trong nước thông qua khoản đầu tư ngân sách 4000 tỷ NDT của Chính phủ vào cuối năm 2008, điều này đã tạo ra hiệu ứng tích cực, không chỉ thúc đẩy lĩnh vực tiêu dùng phát triển, mà còn kéo theo hàng loạt ngành kinh tế khác phát triển, góp phần tăng trưởng kinh tế, cải thiện không nhỏ đời sống của nhân dân.

Bên cạnh việc thực hiện các biện pháp thúc đẩy tiêu dùng, thị trường và điều kiện tiêu dùng cũng như các sản phẩm điện gia dụng, xe hơi, sản phẩm tiết kiệm năng lượng, nhà thương phẩm đã có sự chuyển biến và nâng cấp rõ rệt. Tiềm năng tiêu dùng của cư dân đã được khai thác, nhất là ở các vùng nông thôn. Theo tính toán, tổng mức hàng bán lẻ tiêu dùng xã hội năm 2009 đã đạt 12534,3 tỷ NDT, tăng 15,5% so với năm trước, vượt kế hoạch 1,5 điểm phần trăm. Trừ nhân tố giá cả, tăng thực tế là 16,9%. Mức tiêu thụ xe hơi đạt 13,645 triệu chiếc, tăng 46,2%. Theo tính toán của các doanh nghiệp sản phẩm điện gia dụng cỡ vừa, số hàng đưa về nông thôn khoảng gần 90 triệu chiếc, mức tiêu thụ cả năm đạt hơn 150 tỷ NDT; mức tiêu thụ diện tích nhà thương phẩm trong cả nước đạt 937,13 triệu m², tăng 42,1%, đồng thời cũng kéo theo mức tiêu dùng khá lớn các loại vật liệu xây dựng, trang trí nội thất, đồ đạc trong phòng. Về cơ bản, giá cả thị trường ổn định, giá cả tiêu

dùng của cư dân cả năm giảm 0,7%, thấp hơn kế hoạch đề ra 4,7 điểm phần trăm ⁷.

Nhìn chung, chính sách kích cầu của Chính phủ Trung Quốc trong những năm qua đã đạt được những kết quả đáng kể, không chỉ khuyến khích và động viên nhiệt tình tiêu dùng của dân chúng, mà còn làm cho hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp được hồi sinh, góp phần giảm thiểu áp lực thất nghiệp, nâng cao đời sống của nhân dân.

2. Tăng cường điều chỉnh cơ cấu phân phối thu nhập

Tính đến thời gian này, tỷ lệ tiêu dùng của người dân trong nước rất thấp. Tuy nhiên, đây không phải là người dân có tiền không tiêu, mà thực chất là thu nhập quá thấp, người dân không có tiền tiêu dùng. Theo tư liệu của Cục thống kê nhà nước Trung Quốc, khuynh hướng tiêu dùng của tầng lớp thu nhập thấp nhất đã đạt tới 99% ⁸. Với số lượng người thu nhập thấp (chủ yếu là nông dân) lớn như vậy, việc thực hiện chính sách khuyến khích tiêu dùng sẽ trở nên vô nghĩa. Do đó, Trung Quốc đã thi hành hai giải pháp chủ yếu sau:

Thứ nhất, thực hiện nâng cao thu nhập lương, tăng thu nhập mang tính tài sản, nâng cao tỷ trọng thu nhập người dân trong kinh tế quốc dân.

Những năm gần đây, tỷ lệ tiêu dùng của cư dân chiếm trong GDP liên tục giảm, song tiêu dùng của nhà nước chiếm trong GDP lại tăng lên; dự trữ của cư dân ổn định, song dự trữ của nhà nước và doanh nghiệp lại tăng lên. Như vậy có nghĩa là một mặt, phần lớn thu nhập của doanh nghiệp chuyển hóa thành lợi nhuận chưa phân phối của doanh nghiệp, mà thu nhập

lao động lại đang giảm xuống; mặt khác, cùng với thu nhập tài chính đang tăng, tỷ trọng dùng để tái phân phối, chi vãng lai thì giảm, mà tỷ trọng chi cho hành chính phí hay đầu tư trực tiếp và mua bán của Chính phủ lại tăng lên quá nhiều. Viện trưởng Viện nghiên cứu khoa học tài chính Bộ Tài chính Trung Quốc Giả Khang đã cho biết, theo tính toán của Luật thu nhập, từ năm 1993-2007, tỷ trọng thu nhập của nhà nước chiếm trong GDP đã tăng từ 11, 68% lên tới 14,81%, tăng 3,13 điểm phần trăm, doanh thu của doanh nghiệp tăng từ 38, 83% lên tới 45,45%, tăng 6,62 điểm phần trăm. Tuy nhiên, tỷ trọng thù lao lao động của người dân chiếm trong GDP lại giảm từ 49,49% xuống 39,74%, giảm 9,75 điểm phần trăm⁹. Do đó, Trung Quốc đang tiến hành điều chỉnh cơ cấu thu nhập của cư dân để hướng phân phối thu nhập nghiêng dần về người dân bằng cách tích cực mở rộng tìm kiếm việc làm, tạo cơ hội cho đông đảo người lao động kiếm được thu nhập. Đồng thời, tăng cường chỉ đạo việc hoàn thiện phân phối thu nhập lương, xây dựng kiện toàn cơ chế lương bổng hiệp thương tập thể, hoàn thiện cơ chế quyết định lương có lợi cho nâng cao thù lao lao động. Mặt khác, còn tiếp tục điều chỉnh cơ cấu tài chính, hoàn thiện chế độ chi lưu động, phát huy công năng phân phối lại thu nhập tài chính, thúc đẩy bình đẳng hóa dịch vụ công cộng, hoàn thiện chế độ sử dụng tài nguyên có bồi hoàn và bảo vệ môi trường sinh thái.

Thứ hai, phát huy tác dụng điều tiết thuế nhằm thu hẹp khoảng cách chênh lệch giàu nghèo.

Cho tới cuối thập niên đầu của thế kỷ mới, nền kinh tế Trung Quốc đã có sự phát

triển to lớn, song khoảng cách chênh lệch giàu nghèo giữa người dân thành phố, thị trấn và nông thôn đã giãn cách rất xa. Năm 2007, chi tiêu dùng của cư dân nông thôn mặc dù đã chiếm 55,06% trong tổng số nhân khẩu Trung Quốc, song chỉ chiếm 25,6% trong tổng chi tiêu dùng của cư dân cả nước. Đồng thời, mức tiêu dùng bình quân của cư dân nông thôn so với cư dân thành phố, thị trấn tuy đã đạt tới 5,37 điểm phần trăm, song mức thu nhập chỉ đạt khoảng 30% của cư dân thành phố, thị trấn¹⁰. Do đó, Trung Quốc một mặt đã thực hiện tăng mức thu nhập tiêu dùng tương đối cao cho quần chúng có thu nhập thấp; mặt khác, áp dụng biện pháp điều tiết đòn bẩy tài chính như thu thuế thu nhập cá nhân, thuế hiện vật, thuế di sản v.v. nhằm thúc đẩy tiêu dùng gia tăng, thu hẹp khoảng cách thu nhập và hướng tới phân phối lại thu nhập cho nhóm người có thu nhập thấp.

3. Chú trọng đầu tư và phát triển các loại hình bảo hiểm xã hội.

Cùng với sự phát triển trong lĩnh vực kinh tế, Trung Quốc cũng rất quan tâm đến vấn đề cải thiện đời sống xã hội. Trong những năm gần đây, Chính phủ đã không ngừng hoàn thiện chế độ bảo hiểm xã hội, không chỉ làm giảm bớt sự lo lắng của cư dân trong đời sống sinh hoạt hàng ngày mà còn mở rộng và nâng cao hơn nữa tỷ lệ bao phủ và chất lượng bảo hiểm, đặc biệt là lĩnh vực y tế và dưỡng lão cho cư dân ở thành phố, thị trấn và nông thôn. Năm 2010, Trung Quốc đã đưa ra một loạt biện pháp thực hiện khá mạnh mẽ và linh hoạt. Một là, nhà nước mở rộng phạm vi thí điểm chế độ bảo hiểm dưỡng lão xã hội kiểu mới ở nông thôn từ 10% đến 23%. Hai

là, tích cực thực hiện biện pháp chuyển tiếp quan hệ bảo hiểm dưỡng lão hay bảo đảm tính liên tục và xuyên khu vực của chế độ bảo hiểm cho công nhân viên các doanh nghiệp ở thành phố, thị trấn, kể cả những công nhân đến từ nông thôn (nông dân công), nhằm nâng cao mức độ bảo hiểm mà cư dân được hưởng. *Ba là*, tiếp tục mở rộng diện bao phủ bảo hiểm y tế cơ bản, nâng cao tiêu chuẩn hỗ trợ tài chính nhằm bảo hiểm y tế cơ bản cho dân cư thành phố, thị trấn và các hợp đồng bảo hiểm xã hội kiểu mới ở nông thôn. Đến cuối tháng 10-2009, số người tham gia bảo hiểm y tế của công nhân viên và cư dân thành phố, thị trấn đã đạt tới 374 triệu người, tăng 56,29 triệu người so với năm trước, số người tham gia bảo hiểm ở nông thôn đạt 833 triệu người, tăng 16,3 triệu người, chiếm tỷ lệ cố định trên 90% số hợp đồng tham gia bảo hiểm ở nông thôn¹¹. Năm 2010, tiêu chuẩn hỗ trợ tài chính cho bảo hiểm y tế cơ bản của cư dân thành phố, thị trấn và hợp đồng bảo hiểm kiểu mới ở nông thôn đã được nâng cao tới 120 NDT, tăng 50% so với năm trước, đã cải thiện rõ rệt mức bảo hiểm y tế của cư dân¹².

Bên cạnh đó, nhằm thực hiện chiến lược ưu tiên phát triển văn hóa, giáo dục đã được đẩy mạnh, năm 2009, sự nghiệp bảo hiểm trong lĩnh vực này đã được tăng cường. Chế độ giáo dục nghĩa vụ miễn phí ở thành phố và bảo đảm kinh phí giáo dục nghĩa vụ ở nông thôn cũng được đẩy mạnh. Thực trạng này đã làm cho hệ thống giáo dục nghĩa vụ phát triển cân đối rõ rệt. Thời gian này, nhà nước đã đầu tư 1,59 tỷ NDT khởi động xây dựng các công trình an toàn cho các trường trung, tiểu học, mở rộng các công trình xây dựng các nhà trường loại này ở khu vực nông thôn miền

Tây và tiếp tục xây dựng hạ tầng cơ sở cho các trường giáo dục cao đẳng và đại học. Hiện nay, tỷ lệ nhập học ở các trường giáo dục cao đẳng đã đạt tới 24%¹³. Về xây dựng và phát triển sự nghiệp văn hóa cũng đạt được kết quả đáng kể. Nhà nước đã đầu tư khoảng 6,5 tỷ NDT để giúp các vùng nông thôn và thị trấn xây dựng các công trình văn hóa như trạm văn hóa tổng hợp, công trình lưu giữ các di sản văn hóa tự nhiên, thôn phát thanh, truyền hình v.v. Phát triển nhanh chóng các ngành văn hóa mới như trò chơi game, vô tuyến truyền hình số, mạng thông tin, góp phần cho sự nghiệp văn hóa phát triển hơn nữa. Mặt khác, ngành du lịch cũng phát triển rất mạnh. Dự tính, cả năm 2009, số người du lịch đã đạt 1,9 tỷ lượt người, doanh thu du lịch trong nước cũng đạt 990 tỷ NDT, tăng 11% và 13% so với năm 2008¹⁴.

Nhìn chung, những giải pháp trên đã giảm bớt tình trạng người dân còn ngần ngại tiêu dùng, lĩnh vực tiêu dùng của cư dân thành phố và nông thôn đã được khởi sắc, phần nào thay đổi thực trạng kinh tế kém phát triển ở trong nước thời gian qua.

4. Thúc đẩy tiến trình đô thị hóa trên cơ sở phát triển cân đối với dịch vụ công cộng

Trong giai đoạn then chốt bước vào chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế - xã hội và nhân khẩu ở Trung Quốc hiện nay, việc đẩy mạnh tiến trình đô thị hóa chính là sự lựa chọn chiến lược quan trọng nhất. Tuy nhiên, muốn thúc đẩy tiến trình này, phải đảm bảo phát triển tối ưu công năng của hệ thống dịch vụ công cộng xã hội. Những năm qua, Trung Quốc chủ yếu chú trọng đến hiệu quả kinh tế mà

thiếu sự quan tâm đến công năng dịch vụ công cộng cơ bản. Tình trạng mất cân đối này đã tạo ra những mâu thuẫn nghiêm trọng, làm giảm sút mạnh mẽ mức tiêu dùng của cư dân thành thị và nông thôn, tiếp tục ảnh hưởng đến tiến trình đô thị hóa. Hiện nay, Trung Quốc đang từng bước tạo ra sự phát triển cân đối giữa kinh tế và dịch vụ công cộng cơ bản, nâng cao tỷ lệ tiêu dùng của cư dân trong nước thông qua mở rộng nhu cầu tiêu dùng, giảm bớt xu hướng dự phòng tiết kiệm, tạo sự an tâm, tin tưởng cho cư dân thành thị, nông thôn đối với những dự tính tiêu dùng trong tương lai. Đồng thời, cố gắng thu hẹp khoảng cách địa lý, khoảng cách giàu nghèo, điều chỉnh kết cấu phân phối thu nhập, xóa bỏ phân hóa hai cực giữa thành thị và nông thôn. Mặt khác, đẩy mạnh điều chỉnh kết cấu, tăng cường khả năng tự chủ sáng tạo, phát triển nguồn vốn, nguồn nhân lực, tạo điều kiện nhanh chóng chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế và phương thức phát triển sản xuất, kinh doanh.

Những năm qua, cùng với chính sách khuyến khích và ưu đãi của nhà nước, ngành dịch vụ Trung Quốc đã có sự tăng trưởng mạnh. Một số ngành trong lĩnh vực dịch vụ tiền tệ, thông tin, quảng cáo, bảo hiểm, du lịch đang ngày càng được coi trọng, tỷ trọng và trình độ dịch vụ không ngừng được nâng cao. Chẳng hạn, kinh doanh của ngành dịch vụ quảng cáo hiện nay đang tăng rất nhanh. Theo con số thống kê của Tổng cục quản lý hành chính công thương Trung Quốc, mức kinh doanh quảng cáo năm 2008 đã đạt 189,956 tỷ NDT, tăng 15,859 tỷ NDT so với năm 2007, mức tăng đạt 9,11%. Số lượng đơn vị và nhân viên kinh doanh quảng cáo tiếp tục

tăng trưởng ổn định. Năm 2008, cả nước có 185.800 đơn vị kinh doanh quảng cáo, tăng 13.200 đơn vị so với năm 2007, tăng 7,62%; nhân viên làm quảng cáo đạt 1,266 triệu người, tăng 153.900 người so với năm trước, tăng 13,83%. Ngành dịch vụ bảo hiểm cũng phát triển rất nhanh¹⁵. Hoặc như ngành du lịch năm 2007, số người du lịch nhập cảnh vào Trung Quốc đã đạt 130 triệu người/lượt. Nhập cảnh qua đêm đạt 54,72 triệu người/lượt, doanh thu đạt 41,9 tỷ USD¹⁶. Năm 2008, du lịch trong nước cả năm đạt 1,7 tỷ người/lượt, tăng khoảng 6%, Doanh thu du lịch trong nước 870 tỷ NDT, tăng khoảng 12%; du lịch nhập cảnh đạt 130 triệu người/lượt, giảm 2%. Doanh thu ngoại tệ đạt 40 tỷ USD, giảm 5%. Số người du lịch xuất cảnh đạt 46 triệu người/lượt, tăng khoảng 12%, tổng doanh thu du lịch đạt 1.140 tỷ NDT, tăng khoảng 4%¹⁷. Ngành dịch vụ lưu chuyển vật tư, năm 2009, tổng mức lưu chuyển vật tư xã hội tăng 7% so với cùng kỳ, giá trị gia tăng đạt 8%¹⁸. Nhìn chung, sự phát triển này không chỉ thúc đẩy bước chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc nhanh chóng được thực hiện mà còn góp phần làm dịu những mâu thuẫn xã hội - nguy cơ tiềm tàng trong tiến trình thực hiện đô thị hóa hiện nay.

Bước vào quy hoạch 5 năm lần thứ XV, Trung Quốc còn thực hiện những biện pháp cụ thể nhằm hoàn thiện hệ thống dịch vụ công cộng cơ bản, từng bước tạo sự cân đối. Đó là: (1) Thực hiện đô thị hóa, “nông dân công”, giải quyết toàn diện vấn đề “nông dân công” đã đủ điều kiện vào thành phố. (2) Giải quyết cơ bản vấn đề nhà ở cho cư dân có thu nhập thấp ở thành phố và thị trấn. (3) Coi trọng xây dựng và hoàn thiện ngành dịch vụ tìm kiếm việc

làm cho nhân khẩu lưu động thống nhất từ Trung ương đến địa phương. (4) Hoàn thiện chính sách và chế độ cho người già, đặc biệt, phải đưa nhiệm vụ xây dựng hệ thống bảo hiểm xã hội và dưỡng lão kiểu mới ở nông thôn trong phạm vi cả nước. Trong thời gian tới, những biện pháp cụ thể này được thực hiện sẽ góp phần đẩy nhanh quá trình đô thị hóa ở Trung Quốc, tạo lợi thế to lớn cho việc chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế của Trung Quốc thực sự có hiệu quả.

5. Xây dựng công nghiệp hiện đại hóa, hình thành và mở rộng các ngành sản xuất mới công nghệ cao

Trong kế hoạch 6/5 năm lần thứ XI, vấn đề điều chỉnh cơ cấu ngành đã được coi là chính sách chủ đạo nhằm đưa kinh tế phát triển lên tầm cao mới. Trung Quốc không chỉ quan tâm đến việc nâng cao tổng lượng GDP của cả nước mà chủ yếu là tiến hành điều chỉnh, nâng cấp cơ cấu ngành sản xuất. Đặc biệt, đẩy mạnh xây dựng và phát triển nền công nghiệp hiện đại hóa. Hiện nay, Trung Quốc đang từng bước điều chỉnh và thực hiện kế hoạch chấn hưng 10 ngành sản xuất lớn là: gang thép, xe hơi, đóng tàu, dầu mỏ, công nghiệp nhẹ, kim loại màu, chế tạo trang thiết bị, thông tin, điện tử và lưu chuyển vật tư. Trong đó, ra sức khuyến khích các doanh nghiệp đẩy nhanh cải tạo kỹ thuật. Những năm qua, nhằm đẩy mạnh hiện đại hóa ngành công nghiệp, nhà nước đã đầu tư 20 triệu NDT để giúp cải tạo kỹ thuật cho 4441 hạng mục, đồng thời tiến hành sáp nhập, cải tổ các ngành sản xuất như gang thép, cơ khí, luyện kim màu, sản xuất giấy v.v... và đã đạt được những kết quả khả quan. Đặc biệt, ngành chế tạo kỹ thuật cao gần đây đã xoay chuyển được tình trạng sản xuất

giảm sút. Tính cả năm 2009 đã tăng 7,7%. Sau khi chính sách phát triển ngành nghề truyền hình kỹ thuật số và ngành sinh học được ban hành và thực thi, thì các ngành nghề kỹ thuật cao khác đã bắt đầu được khởi động như ngành ứng dụng vệ tinh, kỹ thuật sinh học, điện tử vi mạch (IC), màn hình điện tử, thiết bị truyền động máy bay sử dụng mạng 3G v.v. bước đầu đã có sự phát triển thuận lợi¹⁹.

Bên cạnh đó, Trung Quốc còn chú trọng ứng dụng các tiến bộ kỹ thuật mới, công nghệ mới, cải tiến thiết bị, máy móc, thực hiện sản xuất sạch, thúc đẩy liên kết các ngành kinh tế cũng như nâng cao tổ chức của người quản lý và người lao động, thực hiện quản lý kinh doanh hiện đại và khoa học, chuyển đổi sự phát triển ngành công nghiệp từ hình thức dựa vào vốn, nguyên liệu sang hình thức dựa vào khoa học kỹ thuật và tổ chức người lao động là chính nhằm đạt được mục tiêu nâng cao chất lượng sản phẩm, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế.

Những năm qua, Trung Quốc đã đẩy mạnh việc thành lập các khu công nghiệp kỹ thuật cao và giành được những hiệu quả đáng kể. Bao gồm những khu công nghiệp kỹ thuật cao là khu công nghiệp Trương Giang Thượng Hải, khu công nghiệp Vô Tích, khu công nghiệp Tô Châu, vườn khoa học kỹ thuật Trung Quan Thôn, khu công nghiệp Nam Kinh, khu công nghiệp Hàng Châu v.v. Năm 2008, tổng doanh thu của 54 khu công nghiệp kỹ thuật cao đã đạt tới 6598,57 tỷ NDT, giá trị gia tăng công nghiệp đã thực hiện đạt 1250,7 tỷ NDT, tăng 20% và 17% so với năm trước. So với năm 2007, các chỉ tiêu kinh tế chủ yếu luôn bảo đảm tăng trưởng. Trong đó, tổng doanh thu tăng 20%; giá trị tiêu thụ sản lượng công nghiệp tăng 17,7%;

tổng giá trị sản lượng công nghiệp tăng 19%; lợi nhuận ròng tăng 4,6%, thuế giao nộp tăng 22%, xuất khẩu tăng 17% tỷ trọng xuất khẩu của khu công nghiệp kỹ thuật cao chiếm trong tổng giá trị xuất khẩu cả nước là 1428,5 USD, đạt 14,1%²⁰. Thành tích nói trên chính là kết quả bước đầu trong tiến trình hình thành và mở rộng các ngành sản xuất mới công nghệ cao mà Trung Quốc đang xúc tiến thực hiện nhằm thúc đẩy hơn nữa tiềm lực và hiệu quả kinh tế quốc dân. Điều này sẽ là một trong những giải pháp góp phần quan trọng trong tiến trình chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc trong tương lai.

III. THÁCH THỨC HIỆN NAY ĐỐI VỚI TIẾN TRÌNH CHUYỂN ĐỔI PHƯƠNG THỨC PHÁT TRIỂN KINH TẾ

Cho đến cuối thời kỳ quy hoạch 5 năm lần thứ XI (2006-2010), kinh tế Trung Quốc vẫn trong trạng thái tăng trưởng cao, đầu tư cao, xuất siêu cao, việc làm ít, trực tiếp bộc lộ tình trạng tiêu dùng trong nước không đủ, mức tăng trưởng kinh tế cao đạt được do xuất khẩu và đầu tư đem lại, song kết quả này lại do chính quyền địa phương đầu tư là chính. Điều này không thể thúc đẩy kinh tế tăng trưởng thực sự mà còn làm cho nền kinh tế vĩ mô mất cân đối nghiêm trọng. Do đó, Trung Quốc đã đặt ra nhiệm vụ quan trọng là phải nhanh chóng xóa bỏ phương thức tăng trưởng lạc hậu trước đây, thực hiện chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế phù hợp với nhu cầu hiện đại nhằm tăng cường đẩy mạnh nền kinh tế trong nước phát triển trong thời kỳ mới. Thời gian qua, Trung Quốc đã bước đầu tập trung giải quyết một số vấn đề bất hợp lý trong cơ cấu ngành kinh tế, chấn chỉnh những thiếu sót, yếu kém trong phương thức quản lý mức tăng

trưởng, nhanh chóng thúc đẩy kinh tế đi vào con đường hiện đại hóa kiểu mới, đồng thời, điều chỉnh, nâng cấp chất lượng cơ cấu ngành, hình thành và phát triển các ngành nghề mới trên cơ sở nguồn vốn tiết kiệm và thân thiện với môi trường. Đặc biệt, đẩy mạnh chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế, phát triển công nghiệp từ “lớn” sang “mạnh”, tạo chất lượng, hiệu quả cao, góp phần thúc đẩy kinh tế tăng trưởng cân đối và hài hòa. Tuy nhiên, trong tình hình khủng hoảng tài chính toàn cầu vẫn chưa có xu hướng chấm dứt, công cuộc xây dựng xã hội khá giả đang ở trong giai đoạn then chốt và sự chuyển đổi kinh tế đang trong giai đoạn đi sâu cải cách hiện nay, thì tiến trình chuyển đổi mô hình phát triển kinh tế vẫn còn phải tiếp tục ứng phó với những thách thức và trở ngại mới.

1. Ảnh hưởng của tình hình kinh tế quốc tế không có lợi cho quá trình chuyển đổi mô hình phát triển kinh tế.

Sau khủng hoảng tài chính toàn cầu, quá trình phục hồi của nền kinh tế thế giới vẫn còn phức tạp và gian nan hơn nhiều so với dự kiến. Chẳng hạn như Nhật Bản, đang cố gắng giảm bớt tình trạng lạm phát sâu. Hay như năm qua, khủng hoảng nợ công ở các quốc gia EU đã nổ ra mạnh mẽ. Sau khi khủng hoảng nợ xảy ra, Hội nghị cấp cao của lãnh đạo 20 nước được tổ chức ở Toronto đã nhất trí ký kết giảm thâm hụt ngân sách Chính phủ xuống 1/2 vào trước năm 2013, đồng thời ổn định và giảm bớt tỷ lệ nợ công chiếm trong GDP vào trước năm 2016²¹. Theo phân tích của tờ “Nhà kinh tế học” (Anh), các nước phát triển đã thu hẹp tài chính đồng bộ tương đương khoảng 1% tổng GDP, đây là hành động thu hẹp dự toán ngân sách đồng bộ lớn nhất trong 40 năm qua. Đặc biệt là các

quốc gia châu Âu, việc thu hẹp tài chính đồng loạt sẽ thu hẹp nhu cầu của các quốc gia này trong một thời gian tới, làm cho sự phát triển kinh tế tiếp tục đi xuống, xã hội sẽ mất ổn định hơn²². Ngay cả nền kinh tế hùng hậu của Mỹ mặc dù trong thời kỳ khủng hoảng tài chính toàn cầu, Chính phủ nước này đã tăng cung ứng lượng tiền mặt khá lớn. Tuy nhiên, những biện pháp giúp khôi phục ngành ngân hàng, tài chính với lượng cung ứng tiền mặt tới hàng trăm tỷ USD đã làm cho nền kinh tế Mỹ đứng trước nguy cơ thiếu tiền mặt trầm trọng. Trong tình hình nền kinh tế các quốc gia trên thế giới suy thoái, không chỉ tốc độ tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc mà sự chuyển đổi mô hình phát triển kinh tế cũng bị ảnh hưởng nghiêm trọng.

2. Phương thức phát triển kinh tế cũ vẫn chưa chuyển biến căn bản.

Mặc dù vấn đề điều chỉnh cơ cấu kinh tế đã được Trung Quốc thực hiện được 10 năm qua, song do việc chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế và điều chỉnh kết cấu kinh tế không chỉ đòi hỏi tư tưởng, quan niệm của mọi người phải được chuyển biến mà còn phải giải quyết một loạt vấn đề có liên quan như vốn đầu tư, tiến bộ kỹ thuật, dây chuyền sản xuất, việc làm v.v. Đồng thời, các vấn đề có liên quan rất rộng, phạm vi điều chỉnh lợi ích phức tạp. Do đó, việc thực hiện rất khó khăn, tiến trình xúc tiến chậm chạp, hiệu quả không lớn.

Mặt khác, sự tăng trưởng kinh tế dựa vào xuất khẩu và đầu tư là chính đến nay chưa được chuyển biến căn bản. Hàng loạt doanh nghiệp thiếu kỹ thuật cơ bản, quyền sở hữu trí tuệ và sản phẩm có thương hiệu. Một số doanh nghiệp mặc dù xuất khẩu sản phẩm gia công chế biến, song thực

chất chỉ giống như một xưởng gia công lắp ráp cho thương nhân nước ngoài. Trong phân công dây chuyền sản xuất toàn cầu, Trung Quốc chỉ đạt mức thấp về giá trị sản xuất, chủ yếu là đổi giá trị bằng tài nguyên và sức lao động rẻ mạt, lấy đầu tư lớn đạt hiệu quả thấp. Đẩy mạnh mức tăng trưởng bằng phương thức này tất sẽ làm cho tài nguyên, năng lượng và môi trường bị xâm hại, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự phát triển bền vững của nền kinh tế. Ảnh hưởng của cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu diễn ra trong thời kỳ quy hoạch 5 năm lần thứ XI đã chứng tỏ rõ sự yếu kém này. Do đó, những năm tới, Trung Quốc sẽ phải gấp rút tiến hành chuyển đổi lại phương thức phát triển kinh tế của đất nước.

3. Thể chế “nhị nguyên” (thành phố và nông thôn) đã hạn chế sự phát triển “đô thị hóa”.

Ở Trung Quốc, số lượng nông dân chiếm phần lớn trong tỷ lệ nhân khẩu của nước này. Trong quá trình thực hiện đô thị hóa, một khối lượng lớn nông dân ở nông thôn muốn di chuyển ra thành phố. Cho tới nay, đã có khoảng hơn 100 triệu nông dân sinh vào sau những năm 80 của thế kỷ trước từ nông thôn ra thành phố kiếm việc làm, được gọi là tầng lớp “nông dân công mới”, về cơ bản không có kinh nghiệm làm nông nghiệp, không chấp nhận thân phận nông dân và cũng không muốn trở về nông thôn. Thời gian này, đội ngũ “nông dân công” mới đã có sự thay đổi rõ rệt. Đó là phương hướng lưu động đã được thay đổi. Trước đây, phương hướng chủ yếu là lưu động giữa thành phố với nông thôn, song hiện nay đã trở thành lưu động giữa các thành thị với nhau. Chính điều này

đã làm cho ý muốn đi ra thành phố càng mãnh liệt hơn. Tuy nhiên, do những trở ngại mà cơ cấu thể chế nhị nguyên giữa thành phố và nông thôn thực hiện lâu ngày tạo ra, chẳng hạn như người dân phải có những điều kiện để nhập khẩu vào thành phố, thì mới có thể là người thành phố v.v. Do đó, trên thực tế, muốn làm cho tầng lớp “nông dân công” thực sự trở thành tầng lớp thị dân cũng khó có thể đạt được một số lượng đáng kể.

Hiện nay, tầng lớp “nông dân công mới” chuyển vào thành phố đang gặp nhiều vấn đề khó khăn như nhập hộ tịch khó, thuế nhà ở cao, phúc lợi bất bình đẳng, việc làm, nhà ở, giáo dục của con cái v.v... Một số khu vực sau khi cải cách chế độ hộ tịch, thì cải cách đồng bộ những chế độ có liên quan như nhân sự, giáo dục, y tế lại quá lạc hậu, đã làm cho nông dân công không thể hưởng những cơ hội làm việc, y tế và bảo hiểm xã hội như người thành phố. Do đó, nông dân công, nhất là tầng lớp nông dân công thị dân hóa trẻ đang chờ đợi có chính sách giải quyết thỏa đáng. Tuy nhiên, để thực hiện được hàng loạt vấn đề cấp thiết này, Trung Quốc dù cố gắng thật nhiều cũng khó có thể hoàn thành trong một thời gian ngắn.

4. Vấn đề phân phối thu nhập quốc dân chưa hoàn thiện

Những năm qua, vấn đề phân phối thu nhập quốc dân của Trung Quốc chưa được hoàn thiện. Về chế độ phân phối thu nhập, hiện vẫn tồn tại vấn đề chênh lệch giữa thu nhập thành phố, nông thôn, thu nhập ngành nghề và thu nhập của cư dân. Năm 2009, GDP bình quân đầu người của Trung Quốc đã vượt quá 3600 USD, mức thu nhập của người dân và của cải xã hội tăng nhanh, dự trữ của cải xã hội và mức

sống của nhân dân đã nâng cao phổ biến. Mặc dù vậy, thể chế phân phối của cải vẫn bộc lộ những nhược điểm khá trầm trọng, trở thành vấn đề đáng quan tâm của kinh tế - xã hội, tạo trở lực cho công cuộc chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế của Trung Quốc hiện nay. Điều thiếu công bằng trong lĩnh vực phân phối của cải biểu hiện ở một số mặt như: Chênh lệch dịch vụ công cộng giữa thành phố và nông thôn quá lớn; phân phối của cải xã hội trong lĩnh vực giáo dục, y tế, nhà ở giữa các giai tầng khác nhau không hợp lý; thị trường cổ phiếu tạo ra hàng triệu tài phú và sự chênh lệch về của cải đã được mở rộng nhanh chóng. Chỉ trong nửa năm đầu năm 2010, riêng các công ty mới lên sàn chứng khoán đã có 558 triệu đại gia mà chưa tính đến hàng triệu và chục triệu người giàu khác. Điển hình là có một doanh nghiệp gia tộc đã phát hành cổ phiếu vốn dòng là 1,05 tỷ NDT, sau khi tính toán giá cả ngày đầu tiên, đã thu được 50,45 tỷ tỷ NDT²³. Đây là điều hiếm thấy trong lịch sử Trung Quốc về hiệu quả tập trung, tích lũy của cải và mức tăng trưởng nhanh về tài sản cá nhân của doanh nghiệp. Sự hiếm thấy này là một trong những biểu hiện nổi bật về sự thiếu công bằng trong quan hệ phân phối của cải của Trung Quốc. Nhìn vào triển vọng, khoảng cách chênh lệch của cải ngày càng mở rộng, sẽ có ảnh hưởng to lớn về kinh tế, văn hóa, xã hội, hình thành sự mất cân đối về các lĩnh vực văn hóa, giáo dục, việc làm, tiêu dùng, nhà ở v.v., không chỉ ảnh hưởng đến sự chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế mà còn ảnh hưởng đến xã hội hài hòa của Trung Quốc.

Những thách thức trên đã đặt ra nhiệm vụ quan trọng cho Trung Quốc phải gấp rút tiến hành công cuộc chuyển đổi phương

thúc phát triển kinh tế trong thời kỳ thực hiện quy hoạch 5 năm lần thứ XII. Ngày 15-10-2010, trong phiên bế mạc Hội nghị toàn thể Trung ương lần thứ 5 khóa 17 của Đảng Cộng sản Trung Quốc, đã thông qua kiến nghị thực hiện quy hoạch 5 năm lần thứ XII, mở đầu đi tiếp con đường 30 năm phát triển kinh tế-xã hội Trung Quốc lần thứ 3. Toàn thể Hội nghị cho rằng: “Thời kỳ quy hoạch 5 năm lần thứ XII là thời kỳ quan trọng xây dựng toàn diện xã hội khá giả, là thời kỳ đi sâu cải cách mở cửa, nhanh chóng tiến công chuyển đổi phương thức tăng trưởng kinh tế”. Để thực hiện chuyển đổi nhanh chóng phương thức phát triển kinh tế, hội nghị đã nêu ra mục tiêu “5 kiên trì” trong 5 năm tới là: Kiên trì coi điều chỉnh kinh tế có tính chiến lược là phương hướng chủ công chuyển đổi nhanh chóng phương thức phát triển kinh tế; Kiên trì coi tiến bộ khoa học kỹ thuật và sáng tạo là trụ cột quan trọng của chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế; Kiên trì coi bảo đảm và cải thiện dân sinh là điểm xuất phát cơ bản và điểm đến của chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế; Kiên trì coi xây dựng xã hội kiểu tiết kiệm tài nguyên, thân thiện với môi trường là điểm chốt quan trọng của chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế; Kiên trì coi cải cách mở cửa là động lực mạnh mẽ của tăng nhanh chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế²⁴. Trong những năm tới, Trung Quốc sẽ cố gắng thực hiện nhanh chóng chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế, đi sâu cải cách mở cửa, điều chỉnh cơ cấu kinh tế, nâng cấp cơ cấu ngành, cải thiện cơ cấu đầu tư, nâng cao chất lượng và hiệu quả đầu tư, thực hiện điều tiết giá cả, thuế, tín dụng bằng biện pháp kinh tế, thúc đẩy cải cách giá cả sản phẩm nguyên liệu và thuế môi trường, từng bước hình

thành cơ chế giá cả phản ánh mức độ khan hiếm tài nguyên và giá thành ô nhiễm môi trường. Đặc biệt, Trung Quốc chủ trương coi tiến bộ kỹ thuật và sức sáng tạo là trụ cột của chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế, một mặt tiến hành mở rộng phổ cập kỹ thuật mới, thúc đẩy các doanh nghiệp cải tạo kỹ thuật, mặt khác, khuyến khích các doanh nghiệp đào thải kỹ thuật lạc hậu, đẩy mạnh cải tổ, sáp nhập và có chính sách và nguồn vốn hướng tới xây dựng các ngành sản xuất mới tiết kiệm năng lượng, bảo vệ môi trường như: ngành năng lượng mới, xe ô tô điện, vật liệu mới, y dược mới, sinh học và thông tin v.v., góp phần thúc đẩy kinh tế và nhu cầu tiêu dùng trong nước tăng trưởng. Đối với tác dụng của việc chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế hiện nay trong quan hệ với kinh tế quốc tế, Phó Chủ tịch Chính hiệp Trung Quốc Đồng Kiến Hoa đã nhận xét khá khả quan rằng: “Tăng trưởng nhu cầu nội địa của Trung Quốc sẽ là động lực chủ yếu cho tăng trưởng kinh tế thế giới, phát triển kinh tế ít phế thải CO₂ của Trung Quốc sẽ thúc đẩy sự phát triển năng lượng mới của thế giới và chuyển đổi mô hình kinh tế của Trung Quốc sẽ thúc đẩy phân vùng khu vực”²⁵.

Về triển vọng, trong 5 năm tới của quy hoạch phát triển kinh tế-xã hội lần thứ XII, với đường lối đúng đắn và chính sách linh hoạt, ổn định, Chính phủ Trung Quốc sẽ huy động được nhiệt tình và sức mạnh của toàn thể nhân dân, tiếp tục phấn đấu, giành được những thành tựu mới trong công cuộc xây dựng và phát triển nền kinh tế-xã hội của đất nước. Trước tình hình khá lạc quan này, Phó Chủ tịch Đồng Kiến Hoa đã nhận định, “chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế Trung Quốc trong

5 năm tới sẽ không chỉ khiến phát triển kinh tế – xã hội và sức mạnh tổng hợp quốc gia của Trung Quốc được nâng lên một bậc, mà còn tạo thêm động lực mới cho phục hồi và biến đổi kinh tế thế giới”.

CHÚ THÍCH:

(1), (2) Năm 2010: *Mảnh cất của kinh tế Trung Quốc* http://newspaper.daha.com/dhcf/html/2010/12/28/content_442587.htm

(3), (4) Bùi Xuân Tuân, *Trung Quốc: Chuyển đổi mô hình tăng trưởng trong khủng hoảng* <http://www.Kinhtenongthon.com.vn/Story/quocte/2009/11/21036.html>

(5). *Trung Quốc chuyển đổi mô hình phát triển kinh tế*, <http://tamnhui.net/Phantich/6574/Trung-quoc-chuyen-doi-mo-hinh-phat-trien-kinh-te.html>

6. *Trung Quốc: Chuyển đổi mô hình tăng trưởng trong khủng hoảng*, <http://www.kinhtenongthon.com.vn/Story/qu«cte/2009/11/21036.html>

7. Cục Thống kê Nhà nước nước CHND Trung Hoa, ngày 25-2-2010

8 *Phát huy tác dụng của chính sách tài chính trong chuyển đổi kinh tế*, 9 - 12 - 2009, http://www.chinareform.org.cn/Economy/Macro/forward/201007/t201000727_37496.htm

9 Sài Phúc Hồng, *Sự phát triển kinh tế Trung Quốc cần phải chuyển sang “chủ nghĩa hạnh phúc”*, <http://www.chinavalue.net/Article/Archive/2010/6/11/191713.html>

10 *Phát huy tác dụng của chính sách tài chính trong chuyển đổi kinh tế*, 9 - 12 - 2009, http://www.chinareform.org.cn/Economy/Macro/forward/201007/t201000727_37496.htm

11 Chu Chi Hân: *Đẩy mạnh sự nghiệp xã hội phát triển có trật tự, nhanh chóng, toàn diện* <http://www.city.sina.com.cn/2010-01-25/3696.html>

12 *Nhu cầu tiêu dùng vẫn nằm trên quỹ đạo tăng trưởng nhanh chóng*, http://www.chinareform.org.cn/Economy/consume/news/201008/t20100820_40771.htm

http://www.chinareform.org.cn/Economy/consume/news/201008/t20100820_40771.htm

(13), (14) Chu Chi Hân: *Đẩy mạnh sự nghiệp xã hội phát triển có trật tự, nhanh chóng, toàn diện* <http://www.city.sina.com.cn/2010-01-25/3696.html>

15 *Mức tăng trưởng của ngành quảng cáo Trung Quốc năm 2008 là 9,11%*, , ngày 1-4-2009 <http://blog.cctime.com/index.php/71892/viewspace-3476>, ngày 1-4-2009

16 Mạng du lịch, *Ngành du lịch Trung Quốc: Ba mươi năm phát triển rực rỡ, nhiệm vụ tương lai vẫn còn xa* http://www.0991xj.com/2010/01/0113_13501.html

17 Cung Lập Nhân, *Năm 2008, ngành du lịch giành được thành tích trong năm lĩnh vực*, Mạng du lịch Trung Quốc, ngày 9-1-2009, <http://www.kesum.com/Article/lteyyj/lyyyj/200901/102881.html>

18 *Tình hình phát triển ngành lưu chuyển vật tư Trung Quốc năm 2009-phân tích sáu*, <http://chinacir.com.cn/gwzx/20102890224.shtm>

19 Mạng Tân Hoa, *Báo cáo về tình hình chấp hành kế hoạch phát triển kinh tế quốc dân và xã hội năm 2009 với dự thảo kế hoạch phát triển kinh tế quốc dân và xã hội năm 2010*, , ngày 16-3-2010 <http://www.ce.cn/xwzx/gnsz/gdxww/201003/16/t20100316.21129456.shtml>,

20 *Tình hình phát triển kinh tế khu khai thác phát triển ngành kỹ thuật cao quốc gia năm 2008*, http://statistich110.net/html/article_382862.html

(21), (22), (23), (25) Triệu Thao, *Liễu Vọng: Trung Quốc cần phải nhanh chóng chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế trong thời kỳ quy hoạch 5 năm lần thứ XII*, ngày 17-10-2010 http://crifs.org.cn/crifs/html/default/caijingshilun/_content/10_10/18/1287364584384.html

24. Trương Thự Quang, *Mấy điểm bình luận về quy hoạch 5 năm lần thứ XII*. http://www.kiz.cas.cn/zt/wzqh/wzqh4/201011/t20101109_3007441.html

